

Bruksela, 14 czerwca 2024 r.
(OR. en)

10533/24

JAI 916
FREMP 278
AG 116
POLGEN 98
DISINFO 86

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Data:	14 czerwca 2024 r.
Do:	Delegacje

Dotyczy:	Konkluzje Rady w sprawie wzmocnienia i ochrony wolnej, otwartej i świadomej debaty demokratycznej – Konkluzje Rady (14 czerwca 2024)
----------	---

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady w sprawie wzmocnienia i ochrony wolnej, otwartej i świadomej debaty demokratycznej w wersji zatwierdzonej przez Radę (Wymiar Sprawiedliwości i Sprawy Wewnętrzne) na jej 4031. posiedzeniu, które odbyło się 14 czerwca 2024 r.

**Konkluzje Rady w sprawie wzmocnienia i ochrony wolnej, otwartej i świadomej
debaty demokratycznej**

Preambuła

- a) **Przypominając** o spoczywającym na państwach członkowskich obowiązku zagwarantowania praw i wolności zapisanych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”) oraz o tym, że te podstawowe prawa i wolności są powszechne, niepodzielne, współzależne i wzajemnie powiązane oraz mają zastosowanie zarówno w internecie, jak i poza nim.
- b) **Potwierdzając** ochronę prawa do wolności wypowiedzi i informacji, zagwarantowanego w art. 11 Karty, które chroni wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei, bez ingerencji ze strony jakiegokolwiek organu publicznego i bez względu na granice państwowe.
- c) **Przypominając**, że korzystanie z prawa do wolności wypowiedzi wiąże się z obowiązkami i odpowiedzialnością oraz że wszelkie ograniczenia tego prawa i korzystania z niego mogą być dokonywane wyłącznie zgodnie z Kartą i europejską konwencją praw człowieka oraz z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Państwa członkowskie zachowują swobodę przyjmowania lub utrzymywania przepisów korzystniejszych z punktu widzenia ochrony tych praw, na przykład na podstawie norm konstytucyjnych dotyczących wolności wypowiedzi, w szczególności wolności prasy i wolności wypowiedzi w innych mediach.
- d) **Przywołując** dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych, zmienioną dyrektywą (UE) 2018/1808 (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych)¹, która promuje umiejętności korzystania z mediów, w szczególności poprzez zobowiązanie państw członkowskich do zapewnienia, aby platformy udostępniania plików wideo podlegające ich jurysdykcji przewidywały, w stosownych przypadkach, skuteczne środki i narzędzia w zakresie umiejętności korzystania z mediów.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1808 z dnia 14 listopada 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2010/13/UE w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych) ze względu na zmianę sytuacji na rynku, Dz.U. L 303 z 28.11.2018.

- e) **Przywołując** europejski akt o wolności mediów (EMFA)², którego celem jest utrzymanie i wzmocnienie dyskursu demokratycznego oraz zasad wolności, pluralizmu i niezależności mediów w całej Unii Europejskiej.
- f) **Przywołując** rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (akt o usługach cyfrowych lub DSA)³. **Podkreślając** w szczególności przepisy dotyczące obowiązków dostawców bardzo dużych platform internetowych i bardzo dużych wyszukiwarek internetowych, w szczególności dotyczące moderowania treści, przejrzystości procesów algorytmicznych, ocen ryzyka i środków zmniejszających ryzyko w odniesieniu do ryzyka systemowego związanego z wolnością wypowiedzi i informacji, wszelkich rzeczywistych lub przewidywalnych negatywnych skutków dla procesów demokratycznych i rozpowszechniania nielegalnych treści, takich jak nielegalne nawoływanie do nienawiści.
- g) **Przywołując** rozporządzenie UE⁴ w sprawie przejrzystości reklamy politycznej i **podkreślając**, że reklama polityczna może być nośnikiem dezinformacji lub manipulowania informacjami, zwłaszcza gdy reklama nie ujawnia swego politycznego charakteru i do kogo jest skierowana.
- h) **Przypominając**, że przeciwdziałanie nielegalnemu nawoływaniu do nienawiści w internecie wymaga starannej oceny praw podstawowych, zwłaszcza w odniesieniu do godności ludzkiej (art. 1 Karty), prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego (art. 7 Karty), prawa do wolności wypowiedzi i informacji (art. 11 Karty), prawa do niedyskryminacji (art. 21 Karty) oraz zasady legalności i proporcjonalności (art. 49 Karty).
- i) **Przywołując** decyzję ramową Rady 2008/913/WSiSW z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie zwalczania pewnych form i przejawów rasizmu i ksenofobii za pomocą środków prawnokarnych⁵.
- j) **Przywołując** konkluzje Rady z 2022 r. w sprawie zwalczania rasizmu i antysemityzmu, konkluzje Rady z 2023 r. w sprawie roli przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego w ochronie i propagowaniu praw podstawowych w UE oraz konkluzje Rady z 2023 r. w sprawie upodmiotowienia cyfrowego z myślą o ochronie i egzekwowaniu praw podstawowych w epoce cyfrowej.

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1083 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie ustanowienia wspólnych ram dla usług medialnych na rynku wewnętrznym i zmiany dyrektywy 2010/13/UE (europejski akt o wolności mediów), Dz.U. L 1083 z 17.4.2024.

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (Dz.U. L 277 z 27.10.2022).

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/900 z dnia 13 marca 2024 r. w sprawie przejrzystości i targetowania reklamy politycznej (Dz.U. L 2024/900 z 20.3.2024).

⁵ Decyzja ramowa Rady 2008/913/WSiSW z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie zwalczania pewnych form i przejawów rasizmu i ksenofobii za pomocą środków prawnokarnych (Dz.U. L 328 z 6.12.2008).

- k) **Z zadowoleniem przyjmując** deklarację praw i zasad cyfrowych w cyfrowej dekadzie z 26 stycznia 2022 r. i **przywołując** komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie europejskiego planu działania na rzecz demokracji z 3 grudnia 2020 r.⁶
- l) **Z zadowoleniem przyjmując** prace Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Agencją Praw Podstawowych”), w tym jej sprawozdanie z 22 września 2021 r. w sprawie ochrony przestrzeni obywatelskiej w UE i jego coroczne aktualizacje, a także sprawozdanie z 29 listopada 2023 r. w sprawie moderowania treści online i obecnych wyzwań w wykrywaniu nawoływania do nienawiści.

Wzmocnienie i ochrona wolnej, otwartej i świadomej debaty demokratycznej

Rada Unii Europejskiej:

1. **Przypomina**, że Unia opiera się na wspólnych państwom członkowskim wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, praworządności, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości⁷. **Podkreśla**, że prawo do wolności wypowiedzi i informacji stanowi jeden z podstawowych fundamentów demokratycznego i pluralistycznego społeczeństwa.
2. **Podkreśla** zasadniczą rolę, jaką w demokracji europejskiej odgrywają obywatele, oraz potrzebę zapewnienia społeczeństwa charakteryzującego się pluralizmem, tolerancją, niedyskryminacją, inkluzywnością i wzajemnym szacunkiem, zarówno w internecie, jak i poza nim, w szczególności poprzez promowanie kultury zrozumienia i zniechęcanie do stosowania teorii spiskowych oraz stereotypowych i opartych na fałszywych przesłankach negatywnych wizerunków jednostek i grup, na przykład ze względu na ich płeć, ich rzeczywiste lub postrzegane powiązanie z grupami etnicznymi lub religijnymi lub inne przyczyny.
3. **Ubolewa** nad niedawnym alarmującym wzrostem liczby przypadków nienawiści wobec kobiet i osób należących do mniejszości oraz **przypomina** konkluzje Rady Europejskiej z 15 grudnia 2023 r., w których z całą stanowczością potępiono wszelkie formy antysemityzmu i nienawiści, nietolerancji, rasizmu i ksenofobii, w tym nienawiści wobec muzułmanów⁸.

⁶ Dok. COM (2020) 790 final.

⁷ Art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej.

⁸ Konkluzje Rady Europejskiej z 15 grudnia 2023 r., pkt 33.

4. **Odnotowuje z niepokojem**, że powszechnie szerzy się dezinformacja, zwłaszcza dezinformacja cyfrowa, co prowadzi do znacznego ryzyka podkopywania zaufania do instytucji i mediów⁹, utrudnia wszystkim korzystanie z prawa dostępu do wiarygodnych i pluralistycznych informacji oraz podejmowanie świadomych decyzji, osłabia procesy demokratyczne i przyczynia się do polaryzacji społeczeństw.
5. **Podkreśla** pilną potrzebę działania, ponieważ destrukcyjne skutki nienawiści i polaryzacji¹⁰ podważają fundamenty wartości demokratycznych, podstawowych praw i wolności, praworządności i spójności społecznej¹¹. Takie destrukcyjne skutki mogą prowadzić do podlegania do przemocy i dyskryminacji oraz stanowić poważne zagrożenie nie tylko na poziomie indywidualnym, ale również dla szerszych ram społecznych, legitymacji instytucji i porządku publicznego. **Uznaje** złożoność przeciwdziałania negatywnym skutkom nienawiści i polaryzacji oraz **podkreśla**, że potrzebne są kompleksowe środki w celu zniwelowania różnic społecznych, przy jednoczesnym uwzględnieniu różnych perspektyw.
6. **Podkreśla**, że działania powinny obejmować podejście uwzględniające całe społeczeństwo, ze szczególnym naciskiem na edukację, umiejętności korzystania z mediów internetowych i podnoszenie świadomości w celu zwalczania destrukcyjnych skutków nienawiści i polaryzacji.
7. **Przypomina**, że demokracja nie może się rozwijać bez wolności wypowiedzi, która umożliwia obywatelom, dziennikarzom, naukowcom, artystom, organizacjom społeczeństwa obywatelskiego, obrońcom praw człowieka i innym wyrażanie poglądów bez ingerencji, przy jednoczesnym uwzględnieniu podstawowego prawa obywateli do uzyskiwania bezstronnych informacji, a także poszanowania podstawowego prawa do ochrony reputacji, ochrony danych osobowych i prywatności. **Podkreśla**, że główna odpowiedzialność za ochronę wolności wypowiedzi i pluralizmu spoczywa na właściwych organach państw członkowskich.
8. **Podkreśla** znaczenie utrzymania wysokich standardów zawodowych¹² urzędników publicznych podczas wykonywania przez nich obowiązków publicznych w celu promowania zaufania publicznego do ich systemu instytucjonalnego i wsparcia dla niego.
9. **Uznaje** istotną rolę, jaką organizacje społeczeństwa obywatelskiego i społeczności lokalne odgrywają we wspieraniu dialogu i przejrzystości, wyjaśnianiu procesów instytucjonalnych lub zwalczaniu destrukcyjnych skutków nienawiści i polaryzacji.

⁹ Zob. na przykład Światowe Forum Ekonomiczne, [The Global Risks Report 2024](#) (Sprawozdanie na temat globalnych zagrożeń), s. 17, 18 i 98, w którym to dokumencie podkreślono ryzyko wystąpienia takich skutków.

¹⁰ Dyskryminacja i rasizm to przypadki szkodliwych konsekwencji nienawiści i polaryzacji.

¹¹ Zob. na przykład COM(2023) 51.

¹² Np. kodeksy postępowania itp.

10. **Uznaje**, że dziennikarze oraz wolne, niezależne i pluralistyczne media odgrywają ważną rolę w pośredniczeniu w debacie publicznej oraz w przekazywaniu i otrzymywaniu informacji, opinii i idei.
11. **Podkreśla** możliwości oferowane przez środowisko cyfrowe, które zapewnia jednostkom dostęp do pluralistycznej i dynamicznej przestrzeni wypowiedzi i informacji, ale także związane z tym zagrożenia i wyzwania, które muszą zostać złagodzone przez skuteczne moderowanie treści w internecie przy jednoczesnym poszanowaniu wolności wypowiedzi i informacji.
12. **Wyraża** gotowość do kontynuowania prac nad zwalczaniem nawoływania do nienawiści i przestępstw z nienawiści na szczeblu UE.

Rada Unii Europejskiej zachęca państwa członkowskie, by:

13. **Promowały** kompleksowe kampanie uświadamiające, środki zapobiegawcze i inicjatywy edukacyjne, aby wyposażyć jednostki w kompetencje obywatelskie, a także umiejętności krytycznego myślenia, umiejętność korzystania z mediów i umiejętność rozpoznawania wiarygodnych informacji. **Zachęcały** do rozwijania umiejętności korzystania z mediów i umiejętności krytycznego myślenia, a także kompetencji obywatelskich w edukacji.
14. W stosownych przypadkach **zachęcały** do tworzenia scentralizowanych platform lub zasobów na potrzeby materiałów edukacyjnych, zestawów narzędzi i wytycznych, które można wykorzystać do opracowywania i wdrażania programów umiejętności korzystania z mediów, takich jak program opracowany przez Europejskie Obserwatorium Mediów Cyfrowych¹³. Programy te mogłyby obejmować podejścia do zwalczania stereotypów i promowania zrozumienia różnorodności i inkluzywności w społeczeństwie w celu wspierania środowiska, w którym wszystkie głosy mogą być słyszane.
15. W stosownych przypadkach **przydzielaly** środki na projekty i inicjatywy promujące inkluzywny dyskurs publiczny, krytyczne myślenie, weryfikację informacji, umiejętność korzystania z mediów oraz edukację w zakresie demokracji i praw podstawowych.
16. **Pobudzały** zrozumienie dynamiki nienawiści i polaryzacji, **monitorowały** postępy w łagodzeniu negatywnych skutków tych zjawisk oraz odpowiednio **dostosowywały** polityki i komunikację.
17. **Wzmacniały** inicjatywy na rzecz rozwoju spójności społecznej i ograniczenia polaryzacji społecznej wśród jednostek, bez względu na, między innymi, płeć, pochodzenie społeczne lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, orientację seksualną, wiek, poglądy polityczne lub inne.

¹³ <https://edmo.eu/resources/repositories/mapping-the-media-literacy-sector/>

18. **Zobowiązały się** do wspierania świadomych, opartych na szacunku i inkluzywnych dyskusji zarówno w internecie, jak i poza nim, aby przeciwdziałać niszczyielskim skutkom nienawiści i polaryzujących narracji. **Opracowały i wdrożyły** ukierunkowane środki zapobiegawcze lub uświadamiające na temat destrukcyjnych skutków nienawiści i polaryzacji, z podkreśleniem znaczenia różnych perspektyw, wyważenia interesów i promowania konstruktywnego dialogu. **Współpracowały**, w stosownych przypadkach, ze społecznościami lokalnymi, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, podmiotami medialnymi i branżą technologiczną w celu zapewnienia, aby kampanie były dostosowane do uwarunkowań i dostępne.
19. **Wspierały** programy budowania społeczności i inicjatyw międzykulturowych, które ułatwiają dialog, zrozumienie, współpracę i spójność społeczną między różnymi grupami – rzeczywistymi lub postrzeganymi.
20. **Opracowywały, wdrażały i promowały** ćwiczenia z zakresu uczestnictwa obywatelskiego i debaty w celu zwalczania nienawiści i polaryzacji oraz ich niszczyielskich skutków dla demokracji, a także **wspierały** propagowanie bezpiecznej i sprzyjającej przestrzeni obywatelskiej oraz udział osób fizycznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w procesach kształtowania polityki zarówno na szczeblu lokalnym, jak i krajowym.
21. **Wspierały i wzmacniały** pozycję organizacji społeczeństwa obywatelskiego poprzez finansowanie i inicjatywy oparte na współpracy, uznając ich kluczową rolę w zwalczaniu destrukcyjnych skutków nienawiści i polaryzacji, zarówno w internecie, jak i poza nim. **Zapewniały** współpracę z szerokim wachlarzem organizacji społeczeństwa obywatelskiego w celu wspierania włączenia społecznego i odzwierciedlenia różnorodności społeczeństwa¹⁴.
22. **Propagowały** rolę krajowych instytucji praw człowieka i organów ds. równości we wspieraniu swobodnej i świadomej debaty demokratycznej poprzez monitorowanie przestrzegania praw podstawowych na szczeblu krajowym, prowadzenie badań na tematy związane z prawami podstawowymi na szczeblu krajowym lub wykonywanie wszelkich innych dodatkowych zadań, które mogą wchodzić w zakres ich mandatu określonego na szczeblu krajowym, takich jak wspieranie i wzmacnianie pozycji poszczególnych ofiar naruszeń praw.
23. **Wspierały** wolne, niezależne i pluralistyczne media poprzez przyjęcie odpowiednich środków promujących różnorodność i reprezentację mediów. Może to obejmować wspieranie pluralistycznych, niezależnych i zróżnicowanych mediów, zapewnianie równego dostępu do informacji dla wszystkich grup społecznych, ochronę dziennikarzy i ich źródeł, podejmowanie odpowiednich działań w celu zapewnienia swobodnego dostępu do różnych źródeł i perspektyw lub ułatwianie innowacji w mediach.

¹⁴ Należy to rozumieć w całym tekście zgodnie z art. 21 Karty, tj. „płeć, rasa, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religia lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientacja seksualna”.

24. **Wzmacniały** zdolności i koordynację odpowiednich krajowych organów regulacyjnych i organów ścigania w zakresie monitorowania, zgodnie z mającym zastosowanie prawem, na nawoływanie do dyskryminacji, rasizmu lub nienawiści, zgodnie z podstawowymi zasadami dotyczącymi wolności prasy i wolności wypowiedzi, oraz reagowania na takie przypadki. **Zapewniały** tym organom narzędzia i mechanizmy niezbędne do wspierania organów sądowych w prowadzeniu dochodzeń i, w stosownych przypadkach, w podejmowaniu działań, zgodnie z mającym zastosowanie prawem, przeciwko osobom lub podmiotom rozpowszechniającym nielegalne treści nawołujące do dyskryminacji, rasizmu lub nienawiści, przy jednoczesnej ochronie podstawowych wolności oraz zasad legalności, konieczności i proporcjonalności.
25. **Ustanawiały**, zgodnie z aktem o usługach cyfrowych, niezbędne kanały między właściwymi organami krajowymi a koordynatorem ds. usług cyfrowych, tak aby można było przekazywać informacje istotne dla egzekwowania aktu o usługach cyfrowych.
26. **Zachęcały** do odpowiedniego przydziału zasobów na projekty badawcze koncentrujące się na zrozumieniu dynamiki rozpowszechniania dezinformacji podżegających do dyskryminacji lub nienawiści. **Zachęcały** do współpracy między naukowcami, weryfikatorami informacji, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, ekspertami w dziedzinie technologii i pracownikami mediów w celu opracowywania innowacyjnych rozwiązań, mechanizmów wczesnego wykrywania i innych narzędzi, takich jak kodeks postępowania w zakresie zwalczania dezinformacji z 2022 r.
27. **Włączaly** podejścia do przeciwdziałania konkretnym szkodliwym skutkom nienawiści i polaryzacji zakorzenionej w internecie w procesie kształtowania polityki poprzez inwestowanie w zrozumienie dynamiki tych zjawisk. **Dostosowywały** polityki i komunikację w celu skutecznego rozwiązania tych problemów, przy jednoczesnym zachowaniu wolności wypowiedzi i informacji.
28. **Promowały** szkolenia dla organów ścigania i innych właściwych organów – w celu zapewnienia kompleksowego zakresu, identyfikacji, zgłaszania lub usuwania treści na platformach internetowych tylko wtedy, gdy jest to przewidziane w prawie i gdy takie działania są konieczne i proporcjonalne. W stosownych przypadkach **współpracowały** z bardzo dużymi platformami internetowymi w celu opracowania narzędzi informatycznych służących do moderowania treści online, aby pomóc tym organom w monitorowaniu i analizowaniu treści internetowych, po dokładnym sprawdzeniu, w jakim stopniu narzędzia te są odpowiednie do zakładanych celów i nie podważają podstawowych praw i wolności.

Rada Unii Europejskiej:

29. **Przywołując** wspólny komunikat Komisji i Wysokiego Przedstawiciela do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa z 6 grudnia 2023 r. pt. „Nie ma miejsca dla nienawiści: Europa zjednoczona przeciwko nienawiści”¹⁵, którego celem jest zintensyfikowanie wysiłków UE na rzecz zwalczania nienawiści we wszystkich formach poprzez intensyfikację działań w różnych obszarach polityki, koncentrując się w szczególności na ochronie ludzi i przestrzeni publicznej poprzez angażowanie społeczeństwa jako całości.
30. **Przywołując** zalecenie Komisji (UE) 2023/2836 z dnia 12 grudnia 2023 r. w sprawie zaangażowania obywateli¹⁶, zalecenie Komisji (UE) 2023/2829 z dnia 12 grudnia 2023 r. w sprawie odpornych procesów wyborczych sprzyjających włączeniu społecznemu¹⁷, zalecenie Komisji (UE) 2021/1534 z dnia 16 września 2021 r. w sprawie zapewnienia ochrony i bezpieczeństwa dziennikarzom i innym pracownikom sektora mediów oraz wzmocnienia ich pozycji w Unii Europejskiej¹⁸, zalecenie Komisji (UE) 2022/758 z dnia 27 kwietnia 2022 r. w sprawie ochrony dziennikarzy i obrońców praw człowieka, którzy angażują się w debatę publiczną, przed ewidentnie bezpodstawnymi lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi¹⁹ oraz dyrektywę²⁰ w sprawie ochrony osób, które angażują się w debatę publiczną, przed ewidentnie bezpodstawnymi lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi.
31. **Z zadowoleniem przyjmując** prace Komisji i **przyjmując do wiadomości** różne strategie opracowane przez Komisję w ostatnich latach w celu zajęcia się konkretnymi sytuacjami i wyzwaniem, z jakimi borykają się osoby doświadczające dyskryminacji²¹.

¹⁵ Dok. JOIN(2023) 51.

¹⁶ Zalecenie Komisji (UE) 2023/2836 z dnia 12 grudnia 2023 r. w sprawie propagowania zaangażowania obywateli i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w procesy kształtowania polityki publicznej oraz ich skutecznego uczestnictwa w tych procesach, Dz.U. L 2836 z 20.12.2023.

¹⁷ Zalecenie Komisji (UE) 2023/2829 w sprawie odpornych procesów wyborczych sprzyjających włączeniu społecznemu w Unii oraz uwydatnienia europejskiego charakteru i usprawnienia procesu wyborów do Parlamentu Europejskiego, Dz.U. L 2829 z 20.12.2023.

¹⁸ Zalecenie Komisji (UE) 2021/1534 z dnia 16 września 2021 r. w sprawie zapewnienia ochrony i bezpieczeństwa dziennikarzom i innym pracownikom sektora mediów oraz wzmocnienia ich pozycji w Unii Europejskiej, Dz.U. L 331 z 20.9.2021.

¹⁹ Zalecenie Komisji (UE) 2022/758 z dnia 27 kwietnia 2022 r. w sprawie ochrony dziennikarzy i obrońców praw człowieka, którzy angażują się w debatę publiczną, przed ewidentnie bezpodstawnymi lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi („strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej”), Dz.U. L 138 z 17.5.2022.

²⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1069 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie ochrony osób, które angażują się w debatę publiczną, przed oczywiste bezzasadnymi roszczeniami lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi („strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej”), Dz.U. L 1069 z 16.4.2024.

²¹ [Unijny plan działania przeciwko rasizmowi na lata 2020–2025](#), [Strategia UE w sprawie zwalczania antysemityzmu i wspierania życia żydowskiego \(2021–2030\)](#) oraz [strategia na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020–2025](#), [strategia na rzecz równości osób LGBTIQ na lata 2020–2025](#), [strategia na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021–2030](#), [unijne ramy strategiczne na rzecz równouprawnienia, włączenia społecznego i udziału Romów \(2020–2030\)](#) oraz [strategia UE na rzecz praw dziecka](#).

32. **Uznając** ważną pracę w zakresie gromadzenia danych jakościowych i ilościowych wykonaną przez Agencję Praw Podstawowych oraz **zachęcając** agencję do pracy nad nowymi wyzwaniami w dziedzinie praw podstawowych, nawoływania do nienawiści i moderowania treści w internecie, zwłaszcza w kontekście zrozumienia wpływu systemowego ryzyka na prawa podstawowe związanego z rozprzestrzenianiem się nielegalnego nawoływania do nienawiści i polaryzacji.

Zachęca Komisję, by:

33. **Prowadziła działania następcze** w związku ze wspólnym komunikatem Komisji Europejskiej i Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa z 6 grudnia 2023 r. „Nie ma miejsca dla nienawiści: Europa zjednoczona przeciwko nienawiści”.
34. **Przedstawiła** Radzie przegląd stanu realizacji inicjatyw podjętych w obszarze zwalczania niszczycielskich skutków polaryzacji, nawoływania do nienawiści i dezinformacji, wymienionych we wspólnym komunikacie z 6 grudnia 2023 r., przy jednoczesnym określeniu obszarów, które nadal mogą wymagać konkretnych działań lub które mogą skorzystać ze skoordynowanego podejścia.
35. **Dalej zapewniała**, w ramach istniejącego wsparcia finansowego z obecnych wieloletnich ram finansowych, odpowiednie i dostępne finansowanie programów w zakresie umiejętności korzystania z mediów i kompetencji obywatelskich, projekty wspierające budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego w celu rozwijania zdolności cyfrowych oraz projekty kierowane przez społeczność, które sprzyjają dialogowi, współpracy i zrozumieniu. Przydzielając to wsparcie finansowe, **priorytetowo traktowała** inicjatywy łączące różnorodne grupy w celu wzmocnienia spójności społecznej i dania odporu siłom, które dzielą.
36. **Informowała** na temat wspólnych wartości europejskich, w tym poszanowania godności ludzkiej, wolności, demokracji, równości, praworządności i poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości²², zachęcając jednostki do aktywnego udziału w pluralistycznej debacie publicznej.
37. **Nadal** chroniła, wspierała i wzmacniała pozycję organizacji społeczeństwa obywatelskiego, mediów i dziennikarzy oraz obrońców praw człowieka, a także zachęcała ich do wzajemnej współpracy w celu rozwiązywania problemów – w tym kwestii spornych – z perspektywy zintegrowanej oraz, w stosownych przypadkach, do udziału w procesach kształtowania polityki i podejmowania decyzji.

²² Art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej.

38. **Wspierała** inkluzywny i pluralistyczny dyskurs publiczny w celu omówienia rozwiązań wspólnych problemów poprzez wspieranie środowiska online i offline, w którym ludzie czują się komfortowo wyrażając swoje opinie, w tym te odrębne. **Wspierała** kanały współpracy, w tym panele obywatelskie, aby promować bardziej zrównoważoną reprezentację różnych perspektyw w szerszej narracji.
39. W kontekście wdrażania aktu o usługach cyfrowych – **egzekwowała** wykonywanie obowiązków w odniesieniu do bardzo dużych platform internetowych i bardzo dużych wyszukiwarek internetowych, m.in. poprzez **współpracę** z rządami krajowymi w celu wspierania zaufanych podmiotów sygnalizujących, wykorzystanie zaangażowania organizacji społeczeństwa obywatelskiego w celu identyfikowania różnych form nielegalnego nawoływania do nienawiści w internecie w celu przeciwdziałania niszczycielskim skutkom nienawiści i polaryzacji w internecie. **Kontynuowała** współpracę z sygnatariuszami kodeksu postępowania w zakresie zwalczania nielegalnego nawoływania do nienawiści w internecie z 2016 r. oraz kodeksu postępowania w zakresie zwalczania dezinformacji z 2022 r. w celu czerpania pełnych korzyści z tych kodeksów w odniesieniu do ograniczenia rozprzestrzeniania się nawoływania do nienawiści i dezinformacji, przy czym środki te powinny w pełni chronić wolność wypowiedzi i informacji.
40. **Promowała** korzystanie z unijnego systemu wczesnego alarmowania (RAS) w celu ułatwienia wymiany spostrzeżeń związanych z kampaniami dezinformacyjnymi oraz koordynowania reakcji między instytucjami UE i państwami członkowskimi. **Zachęcała** do ściślejszej koordynacji między RAS a Europejskim Obserwatorium Mediów Cyfrowych i jego centrami regionalnymi oraz zachęcała te organy do skupienia się na wpływie dezinformacji na rozpowszechnianie treści nienawistnych i polaryzacji.
-